

17.5.2010

2142/040/2010

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

pekka.tuunanen@ymparisto.fi

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 6.4.2010, dnro YM 031:00/2009

MAASTOLIIKENNELAIN OSITTAISUUDISTUS

Liikennevirasto esittää työryhmän alustavasta ehdotuksesta maastoliikennelain osittaisuudistukseksi lausuntonaan seuraavaa:

Maastoliikennelain uudistamisen tavoitteena on muun muassa erityyppisten moottorikelkkailureittien saaminen laissa määritellyn suunnittelumenettelyn piiriin sekä eri etutahojen osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen. Liikennevirasto pitää uudistuksen tavoitteita hyvinä. Liikennevirasto kannattaa myös reittisuunnitelmien hyväksymisen siirtämistä kunnilta Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Oikeus liikkua moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa

Maastoliikennelain 4 §:ssä kielletään moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen sekä pysäyttäminen ja pysäköiminen maastossa ilman maanomistajan tai haltijan lupaa. Liikennevirasto pitää säännöstä hyvänä, mutta esittää kuitenkin, että lainkohtaa täydennettäisiin. Lain tavoitteena on edistää liikenneturvallisuutta. Eri puolilla Suomea esiintyy jatkuvasti vaaratilanteita, joissa laissa olevasta kiellosta huolimatta moottorikelkalla kuljetaan maantien ojan luiskissa tai ojan pohjalla. Moottorikelkkojen kirkkaat valot aiheuttavat liikenneturvallisuusriskin pimeään ja hämärään aikaan vastaantulevalle ajoneuvoliikenteelle. Erityishuolena on myös maantien rakenteiden kestäminen moottorikelkalla ajon vuoksi. Liikennevirasto pitää tärkeänä, että lain 4 §:ssä viitataisiin tieliikennelain (267/1981) 91 §:ssä säädettyyn kieltoon ja ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992) 11 §:ään.

Maanteiden ja rautateiden ylittäminen

Maastoliikennelain 13 § 1 momentin mukaan moottorikelkkareitti voidaan perustaa vain maastoon. Tätä lähtökohtaa ei ole ehdotettu muutettavaksi. Lain mukaan moottorikelkkareittiä ei voi perustaa rautatie- tai tiealueelle, vaan rautatie- ja tiealueella reitti ikään kuin katkeaa ja väylän ylittäminen moottorikelkalla edellyttää lupaa radan- ja tienpitäjältä. Näiden lupien edellytyksistä säädetään maantielaissa (503/2005) ja ratalaissa (110/2007). Moottorikelkkareitin perustamisedellytyksiä on täsmennetty myös mm. korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (21.2.2005 t. 355), jonka mukaan moottorikelkkareittiä ei voida perustaa rautatien- ja tien tasoristeykseen, koska tasoristeys on moottoriajoneuvo- ja kiskoliikenteeseen käytetty alue.

Moottorikelkalla tapahtuva maanteiden ja rautateiden ylittäminen on merkittävä liikenneturvallisuuskysymys ja sopivat ylityskohdat (tai alituskohdat) tulisi suunnitella yhdessä radanpitäjän ja tienpitäjän kanssa. Jo reittisuunnittelun alkuvaiheessa tehtävä yhteistyö on tarkoituksenmukaista siitäkkin syystä, että moottorikelkalla tapahtuva rautatien ylittäminen edellyttää radanpitäjän lupaa ja maantien ylittäminen vastaavasti tienpitäjän lupaa. Ratalaissa asetetaan huomattavia rajoituksia mahdollisten ylityspaikkojen sijoittamiselle rautatielle (ratalain 17 § 6 momentti).

Lausuttavana olevassa luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi maastoliikenteeseen tarkoitettujen ajoneuvojen käyttöä varten uusi reittimuoto, maastoliikennereitti. Myös maastoliikennereitti voitaisiin perustaa vain maastoon. Maastoliikennereitin suunnittelussa tulisi ottaa huomioon, että rautatien ylittäminen voi tapahtua vain tasoristeyksen kohdalla. Käytännössä reitit tulisi sijoittaa siten, että rautatien ylittäminen tapahtuisi olemassa olevan tasoristeyksen kohdalla, sillä ratalain 17 § 2 momentin mukaan lupa uuden pysyvän tasoristeyksen rakentamiseen voidaan myöntää laissa mainituin edellytyksin vain tienpitäjälle tai kiinteistön omistajalle. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että maastoliikennereitin johdosta tapahtuva tasoristeyksen käyttötarkoituksen muuttuminen ja käytön olennainen lisääntyminen edellyttää Liikennevirastolta haettavaa lupaa (ratalaki 17 § 3 momentti).

Reitin suunnittelu

Maastoliikennelain mukaisten moottorikelkkareittien suunnittelussa on käytännössä ollut tilanteita, joissa rautatiealueelle ulottuvan reitin linjaus on tullut radanpitäjän tietoon vasta suunnittelun loppuvaiheessa. Tämä on ongelmallista, sillä suunnitelman muuttaminen loppuvaiheessa on työlästä ja hankalaa, jos reitin sijoittamisesta on esimerkiksi sovittu jo lukuisten maanomistajien kanssa. Jotta suunnitteilla olevan moottorikelkkareitin edellyttämät radan ylityskohdat voitaisiin suunnitella ja järjestää ratalain 17 § edellyttämällä tavalla, olisi jo reitin suunnittelun alkuvaiheessa otettava huomioon mahdolliset rautateiden ylitystarpeet ja oltava yhteydessä Liikennevirastoon. Tämän vuoksi Liikennevirasto esittää, että maastoliikennelakiin lisättäisiin säännös, joka velvoittaisi reitin suunnittelusta vastaavan yhteistyöhön radan- ja tienpitäjän kanssa, mikäli suunniteltu reitti rajoittuisi rautatie- tai tiealueeseen ja moottorikelkalla tai muulla maastoliikenteeseen tarkoitettulla ajoneuvolla olisi tarve ylittää rautatie tai maantie.

Ikärajoitus

Maastoliikennereitit olisivat ehdotuksen mukaan maastoa. Tällöin niillä noudatettaisiin maastoliikennelain 6 § 1 momentin mukaista ikärajoitusta, jonka mukaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikärajoituksen kannalta ongelmallisia ovat kuitenkin maanteiden ja rautateiden ylityskohdat, jotka eivät ole maastoa ja joihin reittiä ei voida perustaa. Näillä luvanvaraisilla maanteiden ja rautateiden ylityskohdilla ei siten sovellettaisi maastoliikennelain 6 § 1 momentin mukaista ikärajoitusta.

Riittävän näkemäalueen perustaminen

Ehdotetussa 15 §:ssä käsitellään reittien perustamisen edellytyksiä. Liikenneturvallisuuden vuoksi moottorikelkkareittien ja maastoliikennereittien suunnittelussa on tärkeitä ottaa huomioon riittävän näkemäalueen turvaaminen maantien ja rautatien ylityskodissa. Liikennevirasto esittää täydennettäväksi ehdotettua 15 § uudella momentilla ja 16 § uudella kohdalla seuraavasti:

15 § (uusi 3. momentti)

Reitin laadinnassa on otettava huomioon riittävän näkemäalueen perustaminen maantielain (503/2005) mukaisen maantien ja ratalain (110/2007) mukaisen rautatien ylityskohdalle.

16 §

7) (uusi) riittävän näkemäalueen perustamisesta maantielain (503/2005) mukaista maantietä ja ratalain (110/2007) mukaista rautatietä ylitettäessä.

Ehdotetussa 18 §:ssä mahdollistetaan myös maastoliikennereitin kirjaaminen kiinteistö-tietojärjestelmään. Näkemäalueen perustaminen on tärkeitä myös maastoliikennereittien osalta. Liikennevirasto pitää tärkeänä, että myös maastoliikennereitit tulisi perustaa reittitoimituksella riittävä näkemäalue huomioon ottaen väylän ylityksen kohdalla.

Reittisuunnitelman käsittely

Liikennevirasto katsoo, että reittisuunnitelman hyväksymismenettelyä olisi syytä täydentää myös lausuntomenettelyllä liikenneturvallisuuden takaamiseksi ja radanpitäjän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi. Liikennevirasto esittää, että maastoliikennelain 17 §:ään lisättäisiin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle velvoite pyytää lausunto Liikennevirastolta ennen reittisuunnitelman hyväksymistä, mikäli suunniteltu reitti rajoittuisi rautatiealueeseen ja moottorikelkalla tai muulla maastoliikenteeseen tarkoitettulla ajoneuvolla olisi tarve ylittää rautatie.

Vastuu vahingosta

Voimassa olevan maastoliikennelain 21 § 1 momentin mukaan vahingonkorvaukseen oikeutettuja tahoja ovat reitin käyttäjä ja kolmas osapuoli. Kyseistä säännöstä esitetään muuttavaksi siten, että kolmas osapuoli korvataan ilmaisulla sivullinen. Pykälää koskevassa perustelutekstistä ei käy ilmi, onko edellä mainitulla muutoksella tarkoitus muuttaa vahingonkorvaukseen oikeutettujen piiriä. Perustelutekstin mukaan reitin pitäjän vastuuta ei olisi tarkoitus lisätä. Liikennevirasto pitää voimassaolevassa laissa olevaa käsitettä kolmas osapuoli vakiintuneena ja selkeämpänä ilmaisuna ja kannattaa sen säilyttämistä lakitekstissä.

Siirtymäsäännös

Siirtymäsäännökseen (38 §) esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan "muista käytössä olevista 13 §:n tarkoittamista reiteistä on ilmoitettava Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille vuoden kuluessa maastoliikennelain muutoksen voimaantulosta".

17.5.2010

2142/040/2010

Liikennevirasto pitää kyseistä säännöstä tärkeänä, mutta katsoo, että ilmoitusvelvollinen taho tulisi yksilöidä säännöksessä tarkemmin.

Saman 2 momentin mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen jättämisestä määrätä reittihankkeen laissa sanottuun perustamis- menettelyyn, jos reittiä ei voida pitää vaikutuksiltaan ja liikennemääriltään vähäisenä. Liikennevirasto korostaa, että uudessa perustamismenettelyssä tulisi luonnollisesti so- vellettavaksi myös maantielain ja ratalain lupasäännökset rautateiden ja maanteiden ylit- tämisestä.

Lopuksi Liikennevirasto kiinnittää huomiota käsitteistön yhtenäisyyteen niin itse laissa kuin sen perusteluissakin. Nyt lausunnolla olevassa versiossa käytetään pääasiassa kä- sitettä moottorikelkkailureitti, mutta ajoittain myös käsitettä moottorikelkkareitti.

Päälakimies

Rami Metsäpelto

Lakimies

Sari Lajunen

Tiedoksi

Kaisa Leena Välipirtti/LVM
Liikenneviraston johtoryhmä